

Detailrapport Vraag en antwoord los v/h Raadsplein (ID 995)

Veld	Waarde
Datum vraag	11-05-2026
Onderwerp	Vervolg vragen participatie afvalbeleid. Relatie tussen beantwoording college en Woo-documenten participatieonderzoek
Fractie(s)	LEV
Vraag en antwoord	Naar aanleiding van de beantwoording van onze eerdere vragen inzake het participatietraject afvalbeleid en de inmiddels openbaar gemaakte Woo-documenten, waaronder interne e-mails, conceptvragenlijsten, opdrachtbevestigingen, conceptrapportages en het aangepaste raadsbesluit inzake participatie grondstoffenplan 2026-2030, ziet onze fractie aanleiding tot enkele vervolgvragen. Uit de Woo-documenten ontstaat het beeld dat de gemeente intensief inhoudelijk betrokken is geweest bij de totstandkoming van de participatie, de vraagstelling, de communicatie richting inwoners en de interpretatie van uitkomsten. Daarnaast bevatten de documenten passages over framing, tussentijdse voorlopige resultaten en interne inhoudelijke afwegingen die vragen oproepen over de openheid, neutraliteit, volledigheid en zorgvuldigheid van het participatieproces. Daarnaast roept het aangepaste raadsbesluit, waarin expliciet is opgenomen dat fysieke vormen van participatie georganiseerd moesten worden in verschillende kernen van de gemeente, aanvullende vragen op over de wijze waarop deze opdracht daadwerkelijk is uitgevoerd. Vraag 1. Kan het college toelichten hoe antwoord 6 (“volledig neutraal en objectief”) zich verhoudt tot interne Woo-documenten waarin expliciet wordt gesproken over het doorbreken van de “negatieve lading” van diftar en het gebruik van alternatieve termen zoals “recycletarief” en “goed scheiden loont”? Antwoord 1: Wij willen graag weten hoe onze inwoners tegen een systeem aankijken waarbij de afvalstoffenheffing wordt berekend op basis van het aangeboden restafval. Wij willen niet weten hoe onze inwoners denken over een bepaalde term, in dit geval diftar. In het ‘handboek DIFTAR’ wordt, aan de hand van een landelijke onderzoek, gesproken over de negatieve lading die diftar bij mensen oproept. Veel afvalverwerkers maken daarom gebruik van een andere term. Dit was voor ons de aanleiding om te bespreken welke term volledig neutraal en objectief zou zijn. Uiteindelijk is dit ook precies uit de enquête gekomen: 43% staat negatief tegenover de invoering van diftar en 32% positief.

	25% staat negatief tegenover het idee dat inwoners die hun afval goed scheiden daarvoor financieel beloond worden en 56% positief. Vraag 2. Kan het college bevestigen dat binnen de Woo-documenten wordt verwezen naar een handboek waarin diftar wordt omschreven als een “beladen” of zelfs “verboden” term? Indien ja, waarom is binnen het participatieproces actief nagedacht over alternatieve framing van deze term? Antwoord 2: Het ‘handboek DIFTAR’ is een document van VANG Huishoudelijk afval. Het biedt een concreet overzicht voor het invoeren van diftar. Hierin is een landelijk onderzoek opgenomen waaruit blijkt dat diftar een negatieve betekenis heeft bij de inwoners van Nederland. Terwijl dezelfde inwoners wel open staan voor termen als: ‘goed scheiden loont’ of ‘recycletarief’. Deze termen worden veelal gebruikt door afvalverwerkers, zoals HVC, en wij hebben besproken of wij deze termen ook in de enquête zouden gebruiken. Wij hebben gekozen om dit niet te doen en het bij gedifferentieerde tarieven te houden. Vraag 3. Hoe verhoudt antwoord 5 (“geen sturend effect”) zich tot interne communicatie waarin wordt gesproken over het vervangen van negatieve associaties, gedragsbeïnvloeding en het positief laden van bepaalde beleidsrichtingen? Antwoord 3: In de bijlagen hebben wij niks kunnen vinden waaruit blijkt dat er gesproken is over het vervangen van negatieve associaties, gedragsbeïnvloeding en het positief laden van bepaalde beleidsrichtingen. Er is gesproken over de term diftar om een sturend effect te voorkomen. Vraag 4. Kan het college toelichten hoe antwoord 3 (“ruimte voor een eigen mening”) zich verhoudt tot interne Woo-documenten waarin wordt gesteld dat “veel inwoners niet zullen doorhebben waar ze mee instemmen”? Antwoord 4: Dat verhoudt zich niet. In de enquête was er ruimte voor inwoners om hun eigen mening te geven. Deze meningen nemen wij mee in het voorstel naar de Raad. Vraag 5. Is het college van mening dat inwoners volledig en evenwichtig zijn geïnformeerd over zowel de voordelen als de mogelijke nadelen van gedifferentieerde tarieven, waaronder handhavingskosten, afvaltoerisme, verschillen tussen huishoudens, administratieve lasten en investeringskosten? Indien ja, waar blijkt dit concreet uit de vragenlijst of begeleidende communicatie?
--	---

	Antwoord 5: Bij de participatie wilden we weten hoe de inwoners tegenover het systeem van gedifferentieerde tarieven staan en hebben hiervoor het systeem duidelijk toegelicht, waarbij ook nog de vraag is gesteld of inwoners deze toelichting snapte. Inwoners zijn dus volledig geïnformeerd om de enquête in te kunnen vullen. Wanneer u had gewild dat we de inwoners bij de participatie enquête over de door u genoemde punten hadden geïnformeerd, hadden we ook moeten aangeven dat bij het handhaven van het huidige systeem en het blijven produceren van afval door de inwoners de afvalstoffenheffing niet kosten dekkend is en met tientallen Euro's per huishouden verhoogd moet worden en in de toekomst mogelijk nog veel meer verhoogd moet worden vanwege de CO2 tarieven en belastingen. Hier hebben we niet voor gekozen. Vraag 6. Kan het college bevestigen dat de gemeente inhoudelijke opmerkingen en wijzigingen heeft aangebracht in meerdere conceptvragenlijsten en conceptrapportages, zoals blijkt uit de inventarislijst Woo-documenten? Antwoord 6: Er is gekeken of de vragen en toelichtingen kloppen in onze situatie. Daar zijn waar nodig veranderingen in aangebracht. Het besluit van 25 september 2025 van de Raad was hierin leidend. Vraag 7. Op basis van welke criteria acht het college een participatieonderzoek “volledig onafhankelijk”, indien de gemeente inhoudelijk meeschrijft aan de vragenlijst, meerdere revisierondes plaatsvinden en conceptvragenlijsten voorzien worden van gemeentelijke opmerkingen? Antwoord 7: Wanneer de gemeenteraad op 25 september 2025 een duidelijk besluit neemt over wat er in het participatieonderzoek aan de orde moet komen is het niet meer dan logisch dat de gemeente een rol heeft bij de inrichting van de enquête. Dit doet niets af aan de onafhankelijkheid van de enquête. Vraag 8. Kan het college toelichten waarom in de beantwoording wordt gesteld dat nog geen beleidskeuzes zijn gemaakt, terwijl in bewonersbrieven wordt gesproken over “de belangrijkste maatregel” met betrekking tot gedifferentieerde tarieven? Antwoord 8: Het college heeft nog geen enkele beleidskeuze gemaakt en heeft de participatie uitgevoerd zoals de gemeenteraad het heeft gewild en besloten heeft op 25 september 2025. De gemeenteraad heeft toen besloten om in de participatie verschillende maatregelen aan de inwoners voor te leggen, waaronder ook het invoer van gedifferentieerde tarieven.
--	---

	Vraag 9. Hoe verhoudt antwoord 11 zich tot passages in bewonerscommunicatie waarin diftar reeds als centrale koerswijziging wordt gepresenteerd? Antwoord 9: De Raad heeft op 30 januari 2025 haar zienswijze gegeven over het grondstoffenplan. Hierin was er een overgrote meerderheid voor 'de vervuiler betaald' (diftar). Vervolgens heeft de raad op 25 september 2025 een besluit genomen over de participatie voor het nieuwe grondstoffenplan. De aannahme dat er beleid vooraf is vastgesteld en diftar als centrale koerswijziging is opgenomen in de communicatie klopt totaal niet en is voor rekening van de vraagsteller. Vraag 10. Kan het college bevestigen dat voorlopige resultaten uit het participatieonderzoek reeds zijn gebruikt voor het opstellen van concept-raadsvoorstellen, terwijl volgens Woo-documenten de analyse nog niet volledig was afgerond? Antwoord 10: Bij de gesprekken in het college over de uitkomsten van de participatie en de eerste conceptversie van het raadsvoorstel waren de uitkomsten van het participatieonderzoek en de analyse daarvan bekend. Over dit concept raadsvoorstel heeft het college geen besluit genomen en is ook niet ter besluitvorming aangeboden aan de Raad. Vraag 11. Kan het college toelichten hoe de raad een volledig afgewogen oordeel kan vormen indien uit Woo-documenten blijkt dat aanvullende analyses, samenvattingen, conclusies en verdere interpretaties wegens tijdsdruk achterwege zijn gelaten? Antwoord 11: Zie antwoord vraag 10. Vraag 12. Kan het college bevestigen dat het participatierapport aanvankelijk zonder volledige conclusies en aanvullende analyses aan de gemeente is aangeboden vanwege de planning richting college en raad? Antwoord 12: De allereerste conceptversie van het participatieonderzoek was nog zonder conclusies en aanbevelingen omdat we vanuit de gemeente gevraagd hadden als eerste de uitkomsten van de participatie zo snel mogelijk toe te zenden. Verder verwijzen we naar het antwoord op vraag 10. Vraag 13. Kan het college toelichten waarom de raad niet expliciet is geïnformeerd over deze tijdsdruk en de nog onvolledige status van de analyse?
--	---

	Antwoord 13: Zie antwoord vraag 10 en 12. Vraag 14. Kan het college bevestigen dat de gemeenteraad bij het aangepaste raadsbesluit inzake participatie grondstoffenplan 2026-2030 expliciet opdracht heeft gegeven om fysieke vormen van participatie te organiseren in verschillende kernen van de gemeente? Antwoord 14: Ja, dat kan worden bevestigd. Vraag 15. Kan het college aangeven welke concrete onderwerpen, beleidsrichtingen en keuzes uit het raadsbesluit fysiek zijn voorgelegd aan inwoners tijdens deze bijeenkomsten? Antwoord 15: Er zijn vier fysieke bijeenkomsten georganiseerd. Losse zakken In sommige straten wordt het restafval opgehaald d.m.v. losse zakken. Er is een bijeenkomst georganiseerd om te achterhalen hoe de bewoners erover denken om over te stappen naar ondergrondse- of rolcontainers. Ondergrondse containers Oosthuizen In het huidige beleid staat dat de afvalinzameling waar mogelijk geharmoniseerd wordt. Wij hebben een fysieke bijeenkomst georganiseerd om te achterhalen of de inwoners van Oosthuizen graag ondergrondse containers willen of hun huidige rolcontainers willen behouden. Bedrijfsafval milieustraat Momenteel hebben bedrijven de mogelijkheid om hun bedrijfsafval op de milieustraat in te leveren. Om dit (te mogen) blijven doen, moeten wij investeren in de milieustraat. Hierdoor kunnen de tarieven 20 tot 50% hoger komen te liggen dan bij marktpartijen. Wij hebben een fysieke bijeenkomst georganiseerd om te achterhalen of bedrijven dan nog wel hun afval op onze milieustraat komen inleveren. Visafval bij Kras Recycling en ophalen van bedrijfsafval Momenteel hebben visbedrijven de mogelijkheid om hun restafval bij Kras Recycling in te leveren. Kras neemt of de taak van de gemeente over of de visbedrijven komen hun afval op de milieustraat inleveren. Wij hebben een fysieke bijeenkomst georganiseerd om te achterhalen of bedrijven een voorkeur hebben. Momenteel regelt de gemeente de transport, verwerking en administratie voor het ophalen van bedrijfsafval. De gemeente mag niet concurreren met marktpartijen en daarom zal de prijs omhoog
--	---

	moeten. Wij hebben een fysieke bijeenkomst georganiseerd om te achterhalen hoe bedrijven hierover denken. Vraag 16. Zijn alle in het raadsbesluit genoemde keuzes fysiek besproken in verschillende kernen, of is de fysieke participatie in de praktijk beperkt gebleven tot een selectie van onderwerpen, zoals de keuze tussen minicontainers en ondergrondse containers? Antwoord 16: Zie antwoord op vraag 15. Vraag 17. Indien niet alle keuzes fysiek zijn besproken, op basis waarvan is besloten welke onderwerpen wel en welke onderwerpen niet fysiek aan inwoners zijn voorgelegd? Antwoord 17: De selectie van onderwerpen zijn bepaald door de mate waarin die onderwerpen relevant waren voor de betreffende doelgroep of kern, en door de praktische uitvoerbaarheid van de bijeenkomsten. Daarnaast lag de nadruk op onderwerpen waarvan verwacht werd dat daarover lokaal concrete reacties en signalen konden worden opgehaald. Vraag 18. Kan het college per fysieke bijeenkomst aangeven, welke kern of doelgroep is uitgenodigd, hoeveel inwoners of ondernemers aanwezig waren, welke onderwerpen zijn besproken, en welke concrete uitkomsten of signalen daaruit naar voren zijn gekomen? Antwoord 18: Er zijn één visboer en zes inwoners van Oosthuizen naar de betreffende bijeenkomsten gekomen. De bijeenkomsten waren voornamelijk informatief. De uitkomsten zijn ter kennisgeving aangenomen, maar niet verwerkt in de uitkomsten. Anders zouden meningen mogelijk dubbel meegenomen worden in de uitkomsten. Vraag 19. Zijn dezelfde keuzes en scenario's in alle betrokken kernen op dezelfde wijze fysiek voorgelegd, zodat de uitkomsten onderling vergelijkbaar zijn? Antwoord 19: Nee, elke bijeenkomst had een ander thema. Zie antwoord 15. Vraag 20. Op welke wijze zijn de uitkomsten van de fysieke bijeenkomsten afzonderlijk verwerkt in het participatierapport en in de bestuurlijke afweging richting het nieuwe grondstoffenplan? Antwoord 20: Zie antwoord op vraag 18. Vraag 21.
--	--

	Kan het college bevestigen dat het responspercentage onder ondernemers circa 6% bedroeg? Hoe beoordeelt het college de representativiteit van deze uitkomsten? Antwoord 21: Dat kunnen wij bevestigen. Wij sluiten ons aan bij de toelichting in de 'rapportage participatieonderzoek afval' van Right Marktonderzoek. Vraag 22. Kan het college toelichten hoe antwoord 13 ("volledig en evenwichtig beeld") zich verhoudt tot het feit dat: er geen eenduidig draagvlak bestaat voor diftar, inwoners de huidige inzameling gemiddeld met een 7,9 waarderen, en meerdere alternatieve beleidsopties uit het rekenkameronderzoek niet afzonderlijk financieel of beleidsmatig zijn uitgewerkt? Antwoord 22: Een participatietraject heeft niet als primair doel om alle mogelijke maatregelen afzonderlijk financieel en beleidsmatig uit te werken. Het doel van participatie is om inwoners, belanghebbenden en de raad inzicht te geven in wensen, zorgen, voorkeuren en aandachtspunten rondom het beleid. Deze kunnen vervolgens meegenomen worden in de verdere beleidsvorming en besluitvorming. De gedetailleerde financiële, juridische en beleidsmatige uitwerking van maatregelen vindt plaats in een vervolgfase, bijvoorbeeld bij de uitwerking van scenario's, uitvoeringsplannen of afzonderlijke raadsvoorstellen. Daarbij maakt het college doorgaans een selectie van maatregelen die op basis van effectiviteit, haalbaarheid, uitvoerbaarheid en beleidsdoelen het meest kansrijk worden geacht. Wij zijn van oordeel dat de raad via het participatietraject een breed beeld heeft gekregen van zowel de steun als de zorgen die leven onder inwoners ten aanzien van het afval- en grondstoffenbeleid. Vraag 23. Kan het college bevestigen dat in het rekenkameronderzoek meerdere alternatieven worden genoemd naast diftar, waaronder optimalisatie van nascheiding, servicedifferentiatie en aanpassing van inzamelfrequenties? Indien ja, waarom zijn deze alternatieven niet afzonderlijk uitgewerkt in concrete scenario's richting inwoners en raad? Antwoord 23: Het college heeft de participatie uitgevoerd naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad op 25 september 2025. Hierbij heeft de gemeenteraad het onderstaande besloten: 1. Het college van B&W opdracht te geven tot het inrichten van een participatietraject met inwoners, bedrijven en zzp'ers op basis van de hieronder genoemde mogelijke maatregelen en keuzes voor het grondstoffenplan 2026-2030:
--	--

	a. Invoeren van diftar (gedifferentieerde tarieven) voor restafval; b. Nascheiden van PMD (plastic, metalen en drankkartons); c. Huidige inzameling van papier/karton, glas, textiel en luiers handhaven; d. Keuze voor het plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers in de kern van Oosthuizen; e. Keuze inzameling restafval met minicontainers in gebieden met lage bebouwingsdichtheid en stoppen met aanbieden van losse zakken: • De adressen die nog losse zakken aanbieden krijgen een minicontainer; • De frequentie in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang verhogen naar 1 keer per week, of de frequentie in De Purmer, Edam en Volendam verlagen naar 1 keer per twee weken, of huidige frequenties in de voormalige gemeente Zeevang, De Purmer, Edam en Volendam behouden; f. Keuze inzameling GFT in de kernen van de voormalige gemeente Zeevang: Net als in Edam en Volendam wekelijkse inzameling van april t/m november en om de twee weken van december t/m maart, of huidige frequentie van om de twee weken het hele jaar door handhaven; g. Keuze grof afval ophalen particulieren: • Op afspraak en tegen betaling ophalen; • Huidige systeem handhaven van gratis op afspraak in voormalig gemeente Zeevang en 1 keer per twee weken route door Edam en Volendam. h. Grof afval door particulieren brengen op de milieustraten Volendam en Oosthuizen: • Toegang milieustraten alleen met van gemeentewege verstrekte toegangspas; • Wanneer geen bedrijfsafval meer wordt ingezameld kunnen particulieren puin 1 keer per maand op vaste dag alleen op milieustraat Oosthuizen brengen, met een maximum van 5 keer per jaar. • Wanneer wel bedrijfsafval tegen betaling wordt ingezameld op milieustraat Volendam, zal men als particulier ook moeten betalen wanneer men puin komt brengen. i. Keuze bedrijfsafval: • Volledig stoppen met ophalen en inzamelen op milieustraten van bedrijfsafval en visafval; • Stoppen met inzamelen vis gerelateerd restafval bij Kras Recycling; • Bedrijfsafval blijven ophalen alleen wanneer het volledig kostendekkend is of stoppen met ophalen bedrijfsafval, waardoor bedrijven contract moeten sluiten met particuliere inzamelaar; • Inzamelen bedrijfsafval op milieustraat Volendam tegen marktconforme tarieven; 2. Instemmen met het plan van aanpak voor de participatie, met als toevoeging de opdracht aan het college om ook fysieke vormen van participatie te organiseren in verschillende kernen van de gemeente.
--	---

	Vraag 24. Kan het college toelichten waarom in de bedrijvenvragenlijst reeds beleidsmatige kwalificaties worden gebruikt, zoals: “de gemeente heeft geen toegevoegde waarde bij het ophalen van bedrijfsafval” en: “deze situatie kan niet blijven bestaan”? Acht het college dergelijke formuleringen passend binnen een objectieve participatie-uitvraag? Antwoord 24: Ja, dat achten wij passend. Vraag 25. Kan het college bevestigen dat in de Woo-documenten wordt erkend dat bedrijfsafval op de milieustraat werd gedoogd zonder vergunning? Welke juridische en financiële risico's zijn hierover intern besproken? Antwoord 25: Het klopt dat de huidige situatie sinds jaar en dag wordt gedoogd. De vergunningaanvraag, om aan alle wet- en regelgeving te voldoen, loopt. Vraag 26. Kan het college toelichten in hoeverre de overgang richting HVC en de overbruggingsovereenkomst met Renewi reeds beleidsmatig waren voorbereid voor afronding van de participatie? Antwoord 26: Het verwerken en transporteren van de afvalstromen op de milieustraat en het ter beschikking stellen van containers staat geheel los van de participatie. Zie antwoord 23. Vraag 27. Kan het college bevestigen dat de Woo-documenten gezamenlijk het beeld oproepen dat: de beleidsrichting grotendeels vooraf was bepaald, de participatie mede gericht was op draagvlakvorming en de uiteindelijke rapportage onder aanzienlijke tijdsdruk tot stand is gekomen? Indien nee, op welke concrete onderdelen acht het college dit beeld onjuist? Antwoord 27: Nee, de participatie is ingericht rondom het besluit van de gemeenteraad op 25 september 2025. De aanname dat er beleid vooraf is vastgesteld en de participatie is ingericht om dit te onderbouwen klopt totaal niet en is voor rekening van de vraagsteller.
Bijlage(s)	Inventarislijst Z26158233 Enquête afvalscheiding EML 2026-0109 (Geanonimiseerd) Brief Edam Volendam Purmer 2025-1111 (Geanonimiseerd) EML 2025-1007 (Geanonimiseerd)

	EML 2025-1009 (Geanonimiseerd) LEV Participatie afvalbeleid. Relatie tussen beleidsrichting, uitkomsten en bevindingen rekenkameronderzoek (2023)
--	---